

POSÚDENIE UŽITOČNOSTI INFORMÁCIÍ Z ÚČTOVNEJ ZÁVIERKY MIKRO ÚČTOVNEJ JEDNOTKY PRE VERITEĽOV¹

Relevance of Information Presented in the Financial Statements of Micro Accounting Entity for Creditors

Branislav Parajka

Každá účtovná jednotka potrebuje na uskutočňovanie svojej činnosti určitý majetok, ktorého výška a štruktúra závisí od charakteru a veľkosti účtovnej jednotky. Hodnota majetku, ktorou účtovná jednotka disponuje, súvisí so zdrojmi, z ktorých je tento majetok krytý. Pri uskutočňovaní svojej činnosti musí účtovná jednotka riešiť dilemu, či použiť vlastné alebo cudzie zdroje financovania, pričom obe z ponúkaných foriem majú svoje pozitívne ako aj negatívne stránky. V tomto príspevku sa zameriame na proces posudzovania poskytnutia úveru finančnou inštitúciou.

Cieľom účtovníctva je prostredníctvom účtovnej závierky poskytovať informácie o finančnej situácii, výnosnosti (finančnej výkonnosti) a o zmenách vo finančnej situácii účtovnej jednotky vždy za určité časové obdobie v peňažnom vyjadrení rôznym používateľom, ktorí na ich základe prijímajú ekonomické rozhodnutia. Zákon o účtovníctve definuje účtovnú závierku nasledovne: „Účtovná závierka je štruktúrovaná prezentácia skutočností, ktoré sú predmetom účtovníctva, poskytovaná osobám, ktoré tieto informácie využívajú.“ Za účtovné obdobie, ktoré sa začína 1. januára 2014 a neskôr, bolo umožnené malým podnikateľom, ktorí účtujú v sústave podvojného účtovníctva a spĺňajú zákonom stanovené kritériá, klasifikovať účtovnú jednotku ako mikro účtovnú jednotku, čo malo prispieť k zníženiu administratívnej náročnosti vedenia účtovníctva malých podnikateľov. Uvedená skutočnosť má priamy vplyv na účtovnú závierku, pretože účtovná závierka mikro účtovnej jednotky sa zostavuje podľa osobitného vzoru, ktorý má iný rozsah ako aj inú obsahovú náplň v porovnaní s účtovnou závierkou podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva.

Účtovná závierka mikro účtovnej jednotky je, v porovnaní s účtovnou závierkou ostatných podnikateľských účtovných jednotiek, ktoré nie sú mikro účtovnou jednotkou, kratšia – výkazy súvahy a výkaz ziskov a strát vrátane titulného listu s identifikačnými údajmi majú len 5 strán, účtovná závierka ostatných účtovných jednotiek ich má 12. Odlišne je stanovená aj horizontálna štruktúra súvahy – údaje o hodnote jednotlivých položiek na strane aktív sa prezentujú len v dvoch stĺpcoch – v stĺpci 1 za bežné účtovné obdobie a v stĺpci 2 údaje za bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie, pričom v oboch sa vykazujú položky majetku v účtovnej hodnote, čiže v hodnote, v ktorej sú zahrnuté opravné položky a oprávky, ktoré boli k položkám majetku vytvorené. Na prezentáciu údajov o ocenení položiek na strane pasív súvahy mikro účtovnej jednotky sú, rovnako ako v súvahe ostatných podnikateľských účtovných jednotiek, vyčlenené dva stĺpce. Vertikálna štruktúra súvahy mikro účtovnej jednotky je výrazne zjednodušená, pričom jednotlivé položky sú súhrnné a agregované, čo sa prejavilo aj v ich počte – 45, čo je o 100 menej v porovnaní s ostatnými účtovnými jednotkami. Rozsah výkazu ziskov a strát mikro účtovnej jednotky je 38 položiek na 2 stranách pričom usporiadanie položiek výnosov a nákladov takmer verne kopíruje vertikálnu štruktúru výkazu ziskov a strát malých a veľkých účtovných jednotiek, s výnimkou tzv. vysvetľujúcich podpoložiek, ktoré sú prezentované len sumárne. Neoddeliteľnou súčasťou

¹ Príspevok bol spracovaný ako jeden z výstupov riešenia projektu VEGA č. 1/0486/14 „Význam oceňovania transakcií medzi závislými osobami a ich vplyv na výsledok hospodárenia účtovnej jednotky“.

úctovnej závierky mikro účtovnej jednotky sú poznámky. Ich obsahové vymedzenie je stručné a tvorí súčasť prílohy číslo 1 k opatreniu o účtovnej závierke mikro účtovných jednotiek, pričom nie je ustanovená záväzná tabuľková forma uvádzania číselných údajov.

V súčasnosti sú už k dispozícii prvé účtovné závierky mikro účtovných jednotiek, preto sme sa rozhodli zhodnotiť, v spolupráci s odborníkom na korporátne financovanie zo spoločnosti KM-PRO, či účtovná závierka mikro účtovnej jednotky poskytuje dostatok informácií pre potreby poskytnutia úveru finančnou inštitúciou.

Korporátne financovanie má svoje špecifiká oproti úverovaniu fyzických osôb. Hodnotiaci proces sa začína podaním žiadosti o poskytnutie úveru, ktorej náležitosti sa líšia vzhľadom na financujúcu inštitúciu, pričom medzi prílohy vždy patria účtovné závierky za predchádzajúce účtovné obdobia. Ďalej sa vyžaduje podnikateľský zámer alebo účel poskytnutia úveru. Financujúca inštitúcia vyžaduje rôzne finančné a nefinančné údaje v stanovenej štruktúre a forme, na základe ktorých posudzuje bonitu klienta. Medzi najčastejšie požadované údaje patria: prehľad významných obchodných partnerov s údajmi o obrate a platobných podmienkach, údaje o významných položkách majetku, záväzkov, prehľad majetku obstarávaného formou finančného prenájmu, údaje o doteraz čerpaných úveroch, potvrdenie o výške daňovej povinnosti potvrdené daňovým úradom, potvrdenie o zaplatení dane z príjmu a iné.

Podľa vyjadrenia úverového špecialistu sa prvotne skúma predložený podnikateľský zámer z hľadiska návratnosti a zabezpečenia úveru, pretože poskytnutím úveru finančná inštitúcia podstupuje úverové riziko, že budúci dlžník nebude schopný splatiť istinu úveru alebo uhradiť úroky. Po úspešnom vyhodnotení podnikateľského zámeru sa pristupuje k hodnoteniu bonity klienta, ktorá má dve roviny. Osobitne sa hodnotí bonita vlastníkov, resp. manažérov účtovnej jednotky najmä na základe informácií z úverového registra a iných dostupných zdrojov. Ďalej sa hodnotia dosiahnuté výsledky účtovnej jednotky za predchádzajúce obdobia na základe analýz účtovných závierok. Účtovná závierka mikro účtovnej jednotky má kratší rozsah ako účtovná závierka väčších účtovných jednotiek, ale pre potreby zhodnotenia finančného zdravia účtovnej jednotky je postačujúca. Predložené podklady finančného charakteru, ktoré sa predkladajú na osobitných formulároch, musia byť konzistentné s vykázanými údajmi. Financujúca inštitúcia zvykne vyžadovať aj údaje z bežného účtovníctva, napríklad aktuálne prehľady o dobe inkasa pohľadávok či úhrade záväzkov, prípadne údaje o priebežnom vývoji výsledku hospodárenia za aktuálne účtovné obdobie, ktoré nesmú byť v protiklade s prezentovanými minulými výsledkami účtovnej jednotky. Pri analýze vybranej účtovnej závierky mikro účtovnej jednotky interným softvérom spoločnosti bolo možné stanoviť:

- hodnotu vlastného imania,
- ukazovatele likvidity,
- ukazovatele aktivity (čiastočne),
- ukazovatele rentability,
- ukazovatele zadlženosti.

Uvedená analýza by bola jedným z podkladov použitých pri formulácii stanoviska pre finančnú inštitúciu, či uvedenej účtovnej jednotke úver poskytnúť alebo nie. Čiastočne problematické sa javia ukazovatele aktivity, pretože súvaha a ani výkaz ziskov a strát neposkytuje dostatok informácií pre presný výpočet jednotlivých ukazovateľov. Pri hodnotení klienta je zhodnotenie finančných tokov veľmi dôležité, preto je nutná detailnejšia analýza inkasa pohľadávok a úhrady záväzkov. Z tohto dôvodu býva súčasťou žiadosti o úver aj

zoznam významných obchodných partnerov vrátane informácii o vzájomných obchodných transakciách a povahe uvedených transakcii. Uvedené hodnoty za predchádzajúce účtovné obdobie musia byť konzistentné s údajmi vykázanými v účtovnej závierke. Vzhľadom na to, že neexistuje jednotná klasifikácia požiadaviek na klienta zo strany finančných inštitúcií ako aj špecifiká každého úverového procesu nedá sa možnosť poskytnutia úveru jednoznačne kvantifikovať. Podľa vyjadrenia odborníka na korporátne financovanie pri spracovaní niektorých žiadostí o úver nebola prekážkou pre poskytnutie úveru ani záporná hodnota vlastného imania, čo býva v odbornej literatúre hodnotené ako negatívny jav. Je nutné zdôrazniť, že finálne rozhodnutie o poskytnutí úveru alebo zamietnutí žiadosti je plne v kompetencii financujúcej inštitúcie, v ktorej sa uchádzame o úver. Ani tie najlepšie hodnoty ukazovateľov finančnej analýzy nezaručujú poskytnutie úveru, prípadne poskytnutie úveru s výhodnými podmienkami pre klienta. Aby sa predišlo nežiaducim účtovným operáciám, ktoré by mohli zvyšovať hodnotu majetku alebo znižovať hodnotu záväzkov a následným účtovným úpravám ocenenia po poskytnutí úveru, býva súčasťou zmluvy o poskytnutí úveru klauzula o precenení majetku a záväzkov – v prípade, že by došlo k významnej zmene ocenenia môže financujúca inštitúcia požadovať okamžité splatenie celého úveru.

Abstrakt

Cieľom účtovnej závierky je poskytovať informácie o finančnej situácii, výnosnosti a o zmenách vo finančnej situácii účtovnej jednotky rôznym používateľom, ktorí na ich základe prijímajú ekonomické rozhodnutia. V tomto príspevku sa zamýšľame, či účtovná závierka mikro účtovnej jednotky poskytuje dostatok informácií pre veriteľov.

Kľúčové slová: účtovná závierka, analýza účtovnej závierky, mikro účtovná jednotka

Summary

The objective of financial statements is to provide information about the financial position, performance and changes in financial position of an accounting entity that is useful to a wide range of users in making economic decisions. In this paper is discussed whether information presented in the financial statements of micro accounting entity are relevant for creditors or not.

Key words: financial statements, financial statement analysis, micro accounting entity

JEL klasifikácia: M40, M41, G32

Použitá literatúra

- [1] KUBAŠČÍKOVÁ, Z.: Nedostatky účtovných výkazov a možnosti ich odstránenia. In: Teória a prax v účtovníctve a v audítorstve - jej miesto v prostredí uplatňujúcim prvky vedomostnej ekonomiky : zborník príspevkov zo štvrtého vedeckého seminára k výsledkom vedeckovýskumnej činnosti Katedry účtovníctva a audítorstva : Bratislava, 29.4.2008. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2008. s. 54-55. ISBN 978-80-225-2544-2.
- [2] MÁZIKOVÁ, K. a kol.: Účtovníctvo podnikateľských subjektov I. 1. vyd. Bratislava : Iura Edition, 2013. - 297 s. ISBN 978-80-8078-567-3.
- [3] PAKŠIOVÁ, R.: Majetková podstata podniku. 1. vyd. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2014. - 142 s. ISBN 978-80-225-3962-3.

- [4] ŠLOSÁROVÁ, A.: Analýza účtovnej závierky. 1. vyd. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2014. 478 s. ISBN 978-80-225-3800-8.
- [5] Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov.
- [6] Opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 4455/2003-92 ktorým sa ustanovujú podrobnosti o usporiadaní, označovaní a obsahovom vymedzení položiek individuálnej účtovnej závierky a rozsahu údajov určených z individuálnej účtovnej závierky na zverejnenie pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva v znení neskorších predpisov.
- [7] Opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky č. MF/15464/2013-74, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o usporiadaní, označovaní a obsahovom vymedzení položiek individuálnej účtovnej závierky a rozsahu údajov určených z individuálnej účtovnej závierky na zverejnenie pre mikro účtovné jednotky v znení neskorších predpisov.

Kontakt

Branislav Parajka, Ing., PhD., Katedra účtovníctva a audítorstva, FHI EU v Bratislave, Dolnozemska cesta 1/b, 852 35 Bratislava, tel.: +421 2 67 295 757, branislav.parajka@euba.sk